

Visie en uitgangspunten

'Ouderparticipatie bij vve'

in de gemeenten Olst-Wijhe en Raalte

Titel:	Visie en uitgangspunten 'Ouderparticipatie bij vve' in de gemeenten Olst-Wijhe en Raalte
Opdrachtgever:	Beleidsgroep VVE Salland
Auteurs:	Werkgroep Ouderparticipatie, bestaande uit Nicole Oolman – Jeugdgezondheidszorg GGD IJsselland Marlies Bulder - Kindercentrum de Bieënkorf Ali Voskuil - mijnplein Claudia Diepstraten – de Mare Sabine Tielenius Kruythoff – Bibliotheek Salland
Versie:	1.10
Datum:	19-05-2019
Vastgesteld op:	20-05-2019
Herzien op:	

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Beleid ouderparticipatie VVE	3
1.1	Waarom een beleidsplan voor ouderparticipatie VVE?	3
1.2	Visie en doelen	3
1.3	Criteria ouderbeleid	4
Hoofdstuk 2	Uitvoering ouderparticipatie VVE	5
2.1	Doelgroep: (Ouders van) kinderen met een VVE-indicatie	5
2.2	Doelgroep: Samenwerkende organisaties	5
2.2.1	Bespreekbaar maken en doorverwijzen	5
2.2.2	Binnen de eigen organisatie: Educatief partnerschap	6
2.3	Doorgaande lijn van voorschool tot basisonderwijs	6
2.4	Uitbreiding Doorgaande lijn van voorschool tot basisonderwijs	7
Hoofdstuk 3	Lokaal Werkplan Ouderparticipatie	8
3.1	Lokale Werkplan Ouderparticipatie	8
3.2	Oudercontacten en vve-activiteiten	8
3.2.1	Aanknopingspunten gezinsgerichte programma's- en activiteiten	8
3.2.2	Basisactiviteiten	9
3.2.3	Overige activiteiten	10
Hoofdstuk 4	Bereik en deelname	11
Bijlage 1	- Meerwaarde van Ouderparticipatie	12
Bijlage 2	- Samenwerkende organisaties	13
	GGD – jeugdverpleegkundigen	13
	Taalpunt	13
	Bibliotheek / Boekstartcoach	13
Bijlage 3	- Kenmerken Educatief Partnerschap	14
Bijlage 4	- Taal voor Thuis	15
Bijlage 5	- Voorbeeld Lokaal Werkplan Ouderparticipatie	16
Bijlage 6	- Overzicht mogelijke programma's en activiteiten in de gemeentes Raalte en Olst-Wijhe	17
Bijlage 7	- Overzicht mogelijke (landelijke) programma's en activiteiten	19
Bijlage 8	- Van Wiechen onderzoek	22

Hoofdstuk 1 Beleid ouderparticipatie VVE

1.1 Waarom een beleidsplan voor ouderparticipatie VVE?

De rol van ouders is groter dan de rol van wie dan ook als het gaat om jonge kinderen. Als het gaat om kinderen in achterstandssituaties (de VVE-doelgroep) blijkt dat er een enorm verschil is tussen ouders. Laagopgeleide ouders praten over het algemeen veel minder met kinderen, en ook de manier waarop met kinderen gepraat wordt, verschilt.

Kinderen leren veel op VVE-locaties (kinderdagverblijf, peuterspeelzaal of basisschool), maar de lijn naar thuis wordt niet of nauwelijks doorgetrokken. Kinderen brengen veel meer tijd thuis door dan op peuterspeelzaal, kinderdagverblijf of basisschool.

Uit diverse onderzoeken blijkt dat de effectiviteit van VVE, verbeterde leerprestaties van de kinderen, vele malen versterkt wordt door ouderbetrokkenheid en stimulering thuis (zie bijlage 1).

Wist u dat kinderen 80% thuis leren en 20% op school. Hieruit blijkt hoe groot de rol van de ouders is!

Ouders, voorschool en school hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid bij de opvoeding/ontwikkeling van het kind. Om deze verantwoordelijkheid aan te gaan, dient voldaan te worden aan:

- Een goede/intensieve relatie tussen ouder en organisatie(s)
- Ouders moeten leren hoe ze de taalontwikkeling van hun kinderen kunnen stimuleren (bijvoorbeeld door met hen te praten, samen taal oefeningen te doen of voor te lezen uit prenten- en kinderboeken)
- Professionals moeten laaggeletterdheid kunnen herkennen en bespreekbaar maken. Ze moeten zich voldoende geschoold hierin voelen. (Iedere organisatie kan zelf bepalen of scholing nodig is, en hoe zij deze vorm wil geven).
- Professionals moeten goed van elkaars werkzaamheden op de hoogte zijn en een samenwerkend netwerk vormen.

De gemeenten zullen hierbij financieel ondersteunen en de regie voeren.

1.2 Visie en doelen

Visie

De beleidsgroep VVE Salland heeft de ambitie om het maximale leerrendement te halen uit kinderen en bij te dragen aan hun brede (taal)ontwikkeling.

Vanuit het uitgangspunt dat iedere ouder het beste voor zijn/haar kind wil én de overtuiging dat actieve betrokkenheid van ouders één van de belangrijkste factoren is in (school)succes van kinderen, wil zij de ouderparticipatie meer stimuleren en gestalte geven.

Doel

Een kind met een VVE indicatie stroomt door naar groep 3 van de basisschool. Een kind met een VVE-indicatie kan zonder extra begeleiding aan het onderwijsproces van groep 3 starten.

Subdoelen die hierbij bereikt worden:

- Ouders en (voor)school zijn wederzijds goed geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind;
- De informatie-uitwisseling tussen ouders en professional vindt structureel plaats
- Ouders voeren thuis activiteiten uit ter bevordering van de (taal)ontwikkeling van hun kind.

- Afstemming van het ouderbeleid van de voor- en vroegschool op elkaar t.a.v.:
 - o Aanbod
 - o Pedagogisch klimaat en educatief handelen
 - o Begeleiding/zorg
 - o Warme overdracht
- Goede interne kwaliteitszorg betreffende het ouderbeleid

1.3 Criteria ouderbeleid

De beleidsgroep VVE heeft een aantal criteria geformuleerd waaraan het ouderbeleid moet voldoen:

- Er wordt een samenwerkend netwerk op het gebied van taalstimulering bij vve-kinderen (en hun ouders) opgezet; hierbij sluiten we aan bij de bestaande zorgstructuur.
- Een doorgaande lijn van voor- naar vroegschool wordt gerealiseerd m.b.t.
 - o Educatieve aanbod
 - o Pedagogisch klimaat en educatief handelen, gebaseerd op Educatief Partnerschap;
 - o Warme overdracht
- Zo uniform mogelijk, maar niet statisch (elke locatie werkt een eigen werkplan Ouderparticipatie uit)
- Het is laagdrempelig en toegankelijk voor alle ouders
- Het levert energie op bij ouders, kinderen, pedagogisch medewerkers en leerkrachten.

Hoofdstuk 2 Uitvoering ouderparticipatie VVE

2.1 Doelgroep: (Ouders van) kinderen met een VVE-indicatie

Doelgroepkinderen Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) zijn door het rijk als volgt gedefinieerd:

“Kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau die volgens de gewichtenregeling Primair Onderwijs als 0.3 of 1.2 leerlingen worden aangemerkt.”

Daarnaast rekenen onze gemeenten ook tot de doelgroep van het VVE-beleid: Peuters die op basis van risicosituatie en gesignaleerde risicofactoren door het consultatiebureau gesignaleerd en geregistreerd zijn met indicatie VVE/SMI.

Dat betekent dat de ouderpopulatie van de doelgroep op VVE-locaties (voorschools en vroegschool) zich kenmerkt door:

- Laag opleidingsniveau en/of
- Anderstalige thuissituatie en/of
- Taalarme thuisomgeving

2.2 Doelgroep: Samenwerkende organisaties

De aanpak van laaggeletterdheid is er één van de lange adem. Het is een gezamenlijke aanpak. Laaggeletterdheid heeft niet alleen iets te maken met gezondheid of werk, maar met alle facetten van de samenleving. Als alle deelnemende organisaties de focus hebben op de aanpak van laaggeletterdheid, dan kunnen we samen de schaamte en het taboe doorbreken.

De organisaties werken samen in de preventie van laaggeletterdheid, maar gaan vanuit hun rol ook aan de slag om ouders richting taalscholing te bewegen.

De samenwerkende organisaties vinden elkaar tijdens vergadermomenten binnen de bestaande zorgstructuur, bijvoorbeeld de vve-beleidsgroep.

Zie bijlage 2 voor een overzicht van de samenwerkende organisaties en voorbeelden van hoe zij met elkaar kunnen samenwerken.

2.2.1 Bespreekbaar maken en doorverwijzen

Het is van belang dat alle deelnemende organisaties de focus hebben op de aanpak van laaggeletterdheid, om zo de schaamte en het taboe door te doorbreken. Dat betekent dat iedere individuele professional ervan doordrongen moet zijn dat hij/zij gedurende de werkweek contact heeft met méérdere laagtaalvaardige kinderen/ouders. Iedere professional kan iets voor deze mensen betekenen (en dat doe je niet door weg te kijken van het probleem). Hiervoor is het van essentieel belang dat professionals laaggeletterdheid kunnen herkennen en weten hoe ze dit bespreekbaar kunnen maken. De stichting Lezen en Schrijven kan hierbij ondersteunen. Contacten worden momenteel gelegd om te onderzoeken hoe we dit in Salland vorm kunnen geven.

Iedere organisatie verwijst laagtaalvaardige ouders door naar het Taalpunt. Taalpunt heeft een volledig overzicht van alle mogelijkheden op het gebied van taalbevordering binnen de gemeente. Na aanmelding volgt er een intakegesprek met een nieuwe deelnemer (voor bepalen van het taalniveau, leerdoel en een passend traject). Vervolgens wordt de deelnemer gekoppeld aan een geschoolde vrijwilliger, groepsactiviteit of een scholingsinstituut. Het is echt maatwerk voor desbetreffende deelnemer.

School kan het Taalpunt vragen om de cursus Taal voor Thuis op de schoollocatie aan te bieden aan een groepje laagtaalvaardige ouders. In deze cursus (ca. 4 bijeenkomsten) leren ouders hoe ze de betrokkenheid bij de (taal)ontwikkeling van hun kind kunnen vergroten. Ze leren ook over activiteiten die op school plaatsvinden, en hoe zij hier een bijdrage aan kunnen leveren. Ze worden zelf bekwaam in basisvaardigheden. De cursus wordt op school gegeven door vrijwilligers van het Taalpunt.

<https://www.taalvoorhetleven.nl/taalvrijwilliger/lesmateriaal/taal-voor-thuis>

2.2.2 Binnen de eigen organisatie: Educatief partnerschap

Maar ook binnen de eigen organisatie kan er veel voor laagtaalvaardige ouders betekend worden. Veel ouders weten niet hoe belangrijk hun rol is bij de (taal)ontwikkeling van hun kind. Veelal missen zij kennis en vaardigheden om hun kind op een goede manier thuis te stimuleren. Daarom is het noodzakelijk dat de voorschoolse VVE-instellingen en VVE-basisscholen de ouders effectief helpen om dit mogelijk te maken.

Om de ouderbetrokkenheid te vergroten verwachten de gemeenten dat de samenwerkende organisaties een *educatief partnerschap* aangaan met ouders.

Het educatief partnerschap is het proces waarin betrokkenen (ouders, pedagogisch medewerkers, leerkrachten, jeugdverpleegkundigen, directie) elkaar wederzijds ondersteunen en waarin ze hun bijdrage zoveel mogelijk afstemmen, met als doel het leren, de motivatie en de ontwikkeling van leerlingen (de peuters en kleuters) te bevorderen (Smit e.a., 2006).

In het educatief partnerschap onderscheiden we pedagogisch partnerschap en didactisch partnerschap.

- Bij pedagogisch partnerschap gaat het om samen te staan voor het *welzijn* van het kind. Ouders en (voor)school stemmen hun visie op opvoeding en sturing van kinderen op elkaar af.
- Bij het didactisch partnerschap gaat het om samen te staan voor het *leren* van het kind. Ouders volgen de leerontwikkeling van hun kind, geven thuis ondersteuning en hebben daarover regelmatig contact met de (voor)school zodat de prestaties van hun kind verbeteren.

Educatief partnerschap is per definitie wederzijds. Het is een open en uitnodigende houding van (voor)school, andere organisaties en de ouders. In een sfeer van vertrouwen en samenwerking, werken ze samen aan de vergroting van de ouderbetrokkenheid.

Zie bijlage 3 voor een toelichting op de kenmerken van Educatief partnerschap.

2.3 Doorgaande lijn van voorschool tot basisonderwijs

In deze paragraaf staat het stappenplan beschreven, rondom kinderen met een vve-indicatie.

1. Een kind komt bij de jeugdarts van de GGD. Als daar redenen voor zijn geeft deze arts een VVE-indicatie.
2. De ouders ontvangen een toekenningsbrief voor plaatsing op een voorschoolse voorziening. Zij worden door de GGD dringend geadviseerd om met deze toekenningsbrief een vve-plaats voor hun kind aan te vragen bij een voorschoolse voorziening. De ouders beslissen zelf of ze het advies opvolgen.
3. Het kan ook zijn dat ouders vanuit de voorschoolse voorziening het advies krijgen om bij de jeugdarts een VVE-indicatie voor hun kind aan te vragen.
4. Het kind met een indicatie mag 10 uur per week het VVE programma volgen.
5. Ouders tekenen hiervoor een overeenkomst met daarin de afspraken tussen de voorschoolse voorziening en de ouders.

6. De voorschoolse voorziening koppelt aan de GGD terug welke kinderen met een vve-indicatie zijn aangemeld. De GGD houdt zo overzicht en weet welke kinderen er wel- of geen vve-onderwijs volgt.
7. Bij ieder consult op het consultatiebureau is taalontwikkeling gespreksonderwerp (monitoren a.d.h.v. Van Wiechen-schema, zie bijlage 8).
Als een kind door de ouders niet voor VVE-educatie is aangemeld, wordt bij ieder contactmoment aan de ouders gevraagd wat maakt dat zij het kind niet hebben aangemeld. Per contactmoment wordt bekeken of het aantal contactmomenten voldoende is, of dat er een extra contactmoment ingepland moet worden. (Standaard bij 3,0 jaar (jeugdverpleegkundige) en 3,9 jaar (jeugdarts)).
Op het inschrijfformulier van de basisschool wordt aan ouders gevraagd of het kind een vve-indicatie heeft.
Uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid/keuze voor aanmelden voor VVE-educatie bij ouders.
8. Uitvoering vve-educatie wordt ontwikkeld en uitgevoerd door de (individuele) voorschoolse voorziening.
9. Minimaal twee keer per jaar hebben pedagogisch medewerkers en jeugdverpleegkundige(n) en jeugdarts van het consultatiebureau overleg over de ontwikkeling van het kind.
10. Met 2 jaar en 8 maanden en met 3 jaar en 8 maanden is er in ieder geval een gesprek met de ouders en de pedagogisch medewerker. Indien nodig vaker. De voortgang van de ontwikkeling van het kind wordt dan besproken.
11. Het kind gaat naar de basisschool met een papieren- en warme overdracht.
Het initiatief voor de warme overdracht ligt bij de voorschoolse voorziening. De ib'er van de basisschool, ouders en pedagogisch medewerker (mentor) zijn bij dit gesprek aanwezig.
12. Het kind met een vve-indicatie volgt op de basisschool het vve-programma.
13. Na 3 maanden neemt de basisschool contact op met de voorschoolse voorziening (mentor van het kind) voor terugkoppeling. Vervolgens wordt geanalyseerd of de juiste stappen voor dit kind zijn genomen.
14. I.v.m. monitoring krijgen basisscholen van de gemeente 1 keer per jaar een vragenlijst over de leerlingen met een VVE-indicatie.
15. Eenmaal op de basisschool worden de ouders van een VVE leerling minimaal drie keer per jaar uitgenodigd voor een gesprek tijdens bijv. de 10- of 15 minuten gesprekken.
16. Een GGD jeugdverpleegkundige voert periodieke zorg overleggen met een (voor)school. Hierbij zullen de VVE kinderen standaard worden besproken.
17. Ouders voeren thuis activiteiten uit ter bevordering van de (taal)ontwikkeling van hun kind. Indien nodig krijgt het kind logopedie.

2.4 Uitbreiding Doorgaande lijn van voorschool tot basisonderwijs

Het stappenplan wordt uitgebreid met:

1. Alle vve-locaties werken volgens het lokale werkplan ouderparticipatie (inclusief uitvoeren lokale activiteiten volgens de jaarkalender).
2. De vve-locatie zorgt voor een structurele wijze van communicatie met de ouders/kind. Hiervoor kan er bijvoorbeeld een map worden bijgehouden, waarin de activiteiten zijn opgenomen die er op de (voor)schoolse voorziening met het kind gedaan worden. Zo kunnen de ouders in de thuissituatie hierop inspelen.
3. Alle kinderen bezoeken ten minste één keer met een pedagogisch medewerker de basisschool van hun keuze. Het initiatief hiervoor ligt bij de voorschoolse voorziening.

Hoofdstuk 3 Lokaal Werkplan Ouderparticipatie

Vve-locaties voeren een gericht ouderbeleid, afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van de lokale ouderpopulatie.

De beleidsgroep VVE Salland heeft voorwaarden gesteld waaraan het lokale Werkplan Ouderparticipatie van iedere locatie moet voldoen (het 'wat'). Deze voorwaarden worden in dit hoofdstuk beschreven.

Het is aan de vve-locatie zelf om hier invulling aan te geven (het 'hoe').

3.1 Lokale Werkplan Ouderparticipatie

Uitgangspunten bij het opstellen van het lokaal werkplan ouderparticipatie is:

We zien ouders als educatief partner, samen staan we voor het leren en welzijn van het kind. Ouders kennen hun kind als geen ander. Samen hebben we een rol bij de 'opvoeding'.

Hoewel het Werkplan Ouderparticipatie een lokaal plan is, heeft de beleidsgroep VVE Salland een aantal basisvoorwaarden vastgesteld die in ieder lokale werkplan opgenomen dienen te zijn:

- Een analyse van de ouderpopulatie van vve-geïndiceerde kinderen, waardoor duidelijk wordt waar het lokale vve-ouderbeleid zich op moet richten.
- Hoe ouderparticipatie vorm krijgt en hoe ouders gestimuleerd worden om actief aan vve-activiteiten en in de thuissituatie deel te nemen.
- Een jaarkalender oudercontacten met daarop de ouder-contactmomenten en vve-activiteiten van desbetreffende locatie. Zie ook paragraaf 3.2.
- Beschrijving van de kwaliteitszorg en de rol van de pm'ers en leerkrachten:
 - Scholing van leerkrachten/pm'ers m.b.t. laaggeletterdheid. De beleidsgroep VVE Salland adviseert dat pm'ers en leerkrachten/ib'ers op de hoogte zijn van het Taalpunt en de training Taal voor Thuis. Deze training kan door een school aangevraagd worden bij het Taalpunt. De training wordt op school gegeven door vrijwilligers van het Taalpunt. (Zie voor meer info bijlage 4).
 - Hoe scholing van de leerkrachten/ pm'ers vorm krijgt (denk bijvoorbeeld aan Sallandse dag van het jonge kind, scholing via EPOS, etc.)

Zie een voorbeeld van een Lokaal Werkplan Ouderparticipatie in bijlage 5.

3.2 Oudercontacten en vve-activiteiten

In paragraaf 3.2.1 wordt een overzicht gegeven van aanknopingspunten voor een succesvolle en effectieve benadering van gezinsgerichte programma's.

Iedere vve locatie maakt een jaarkalender waarop de contactmomenten met ouders beschreven staan.

Paragraaf 3.2.2 beschrijft welke activiteiten de vve-locaties minimaal moeten organiseren.

In paragraaf 3.2.3 worden voorbeelden gegeven van activiteiten.

3.2.1 Aanknopingspunten gezinsgerichte programma's- en activiteiten

Stichting Lezen heeft op basis van onderzoek aanknopingspunten gedefinieerd voor een succesvolle en effectieve benadering van gezinsgerichte programma's. Bij het vaststellen van oudercontactmomenten en vve-activiteiten dienen deze aanknopingspunten als uitgangspunt genomen te worden. Uit deze onderzoeken blijken de volgende aanknopingspunten:

- Ouders worden het best bereikt en aan het vve-programma verbonden, door middel van huisbezoeken of door centrumgerichte activiteiten in te bedden in een groter netwerk van activiteiten.

- Activiteiten dienen afgestemd te worden op de culturele/talige achtergrond van de gezinnen. Hierbij lijken kenmerken van de trainer en de inhoud van het lesmateriaal van belang te zijn.
- Bij de didactische opzet van de vve-activiteiten wordt rekening gehouden met kenmerken van de doelgroep. Effectieve activiteiten maken veelal gebruik van materiaal dat voldoende expliciete ondersteuning biedt en ze integreren in thuis- en schoolmateriaal.
- Houd bij de wijze van overdracht rekening met de drukke schema's van ouders; biedt bijvoorbeeld korte, stimulerende activiteiten aan die goed in te passen zijn.
- Activiteiten dienen aan te sluiten op de individuele situatie van het kind en het gezin. Ze dienen voort te bouwen op wat de ouders al doen in de dagelijkse praktijk.
- Activiteiten dienen in hun didactische opzet rekening te houden met de behoeftes van het kind: de mogelijkheid van taalontwikkeling, erkenning van prestaties, positieve interactie met ouders, en ouders als rolmodel.
- Gezinsgerichte activiteiten dienen zich te richten op de brede aanpak van de taalontwikkeling en het creëren van een algeheel positief leerklimaat, waarin de randvoorwaarden voor taalontwikkeling aanwezig zijn.

3.2.2 Basisactiviteiten

Iedere vve locatie maakt een jaarkalender waarop de contactmomenten met ouders en de vve-activiteiten vermeld staan.

De beleidsgroep VVE adviseert dat de hierna genoemde activiteiten minimaal door iedere vve-locatie uitgevoerd worden.

De vve-locaties proberen de ouders te stimuleren en enthousiasmeren om aan deze activiteiten deel te nemen.

Boeken mee naar huis geven

De kinderen krijgen wekelijks een tas met (een) prentenboek(en) uit de (lokale) bibliotheek mee naar huis. Evt. met speel-ontdek boek en tips voor de ouders.

Huisbezoeken

Huisbezoeken hebben enorme meerwaarde bij de begeleiding van ouders en kinderen met een vve-indicatie!

Eenzijds kan het vve-programma inhoudelijk worden aangepast aan de individuele behoeftes van het gezin en bieden huisbezoeken een mogelijkheid om een persoonlijke band te ontwikkelen tussen de mentor/leerkracht en de ouders.

Anderzijds hebben huisbezoeken een praktisch voordeel, namelijk het voorkómen dat ouders afhaken als gevolg van, bijvoorbeeld, vervoersproblemen.

Vanuit literatuur wordt er geadviseerd om huisbezoeken uit laten voeren door

semiprofessionals afkomstig uit dezelfde wijk en met vergelijkbare

achtergrondkenmerken als de ouders. Trainers/mentoren met een vergelijkbare achtergrond en leefstijl als de ouders kunnen het gezin onbevooroordeeld benaderen.

Daarnaast zijn deze trainers/mentoren beter in staat het materiaal aan te bieden op een manier die aansluit bij de leefstijl en normen en waarden van het gezin. Wegens praktische redenen adviseert de werkgroep dat huisbezoeken door pm'er/mentor of leerkracht gedaan worden.

Wanneer er gebruik wordt gemaakt van matching op basis van etniciteit, heeft dat als voordeel dat ouders in hun moedertaal kunnen worden benaderd.

Wanneer de mentor de thuissituatie van het gezin kent, kan deze de ouders aanmoedigen en uitleggen hoe ze educatieve activiteiten kunnen integreren in hun dagelijkse activiteiten. De activiteiten die ouders al met hun kinderen doen, kunnen worden aangegrepen als potentiële leeractiviteiten.

Peuterinloop

Drie keer per jaar wordt de peuterinloop georganiseerd door de GGD of andere organisaties i.s.m. de voorschoolse voorziening voor ouders van kinderen met een vve-indicatie. De bibliotheek kan bij deze bijeenkomsten een ondersteunende rol spelen. De peuterinloop wordt gepland tijdens een ochtend dat het kind de voorschoolse voorziening bezoekt; ouders zijn dan immers toch al aanwezig, wat drempelverlagend werkt.

Tijdens deze peuterinloop wordt informatie gegeven over een bepaald onderwerp en krijgen ouders inzicht in wat er gedaan wordt op de voorschoolse voorziening met hun kind.

Informatiebijeenkomsten GGD

Twee keer per jaar organiseert de GGD, i.s.m. de (voor)schoolse voorzieningen een informatiebijeenkomst. Alle ouders van een kind met een vve-indicatie worden hiervoor uitgenodigd. De Bibliotheek kan een ondersteunende rol spelen en wordt om die reden ook voor de informatiebijeenkomsten uitgenodigd.

3.2.3 Overige activiteiten

Stichting Lezen heeft een overzicht gemaakt van programma's die aansluiten bij de aanknopingspunten uit paragraaf 3.2.1. Veel van deze programma's/ activiteiten bestaan reeds in de gemeentes Raalte en Olst-Wijhe en kunnen derhalve relatief makkelijk ingezet worden. In deze paragraaf wordt een beknopt overzicht gegeven. In bijlage 6 volgt een uitgebreide beschrijving inclusief gegevens van contactpersonen.

- VoorleesExpress : Voor ouders/kinderen van 2-8 jaar. Een vrijwilliger leest gedurende twintig weken, één uur per week, voor bij het gezin aan huis.
- Boekstart (in de kinderopvang): Voor ouders/kinderen van 0-4 jaar. Het doel is om ouders intensief met boeken en het lezen daarvan in aanraking te brengen door ze te binden aan de plaatselijke bibliotheek.
- Boekstart-coach werkt waar mogelijk op het consultatiebureau en kan de jeugdarts en jeugdverpleegkundige ondersteunen door met ouders/kinderen van 0-12 jaar in gesprek te gaan, een luisterend oor te hebben en gerichte voorleesondersteuning te bieden.
- Boekstart-Boekenpret: Voor ouders/kinderen van 0-6 jaar. Modeling en 'samen doen' staan centraal. Ouders kijken mee bij een voorleessessie in de groep en kunnen dat prentenboek vervolgens thuis makkelijker met hun kind opnieuw lezen, met ondersteuning van het Speelontdekboek Thuis.
- Taal voor Thuis: voor ouders/kinderen 2-12 jaar. Ouders volgen (op school) bijeenkomsten waar zij leren hun kind te helpen bij hun taalontwikkeling en schoolloopbaan.
- In Verteltasbijeenkomsten maken ouders op de school gezamenlijk 'Verteltassen' gevuld met boeken en ondersteunend (spel)materiaal. Deze tassen worden daarna uitgeleend aan leerlingen en hun ouders, om mee naar huis te nemen.
- VVE Thuis voor ouders/kinderen van 3-6 jaar. VVE Thuis begeleidt ouders in het thuis uitvoeren van ontwikkelingsgerichte activiteiten met hun kinderen die aansluiten bij thema's van erkende VVE-programma's.
- Taalspeelplaatsen: Voor ouders/ kinderen 4-12 jaar. Een plek in de bibliotheek waar kinderen spelletjes komen spelen en zo spelenderwijs oefenen met basisvaardigheden (taal, rekenen en digitaal). Kinderen gaan taal en rekenen met leuke activiteiten associëren.

Hoofdstuk 4 Bereik en deelname

De (voor)school, de GGD en de gemeenten spannen zich maximaal in om alle ouders te bereiken. Dit begint met het leggen van de relatie met ouders, vanuit de opvatting dat ouders ertoe doen, serieus genomen moeten worden en deskundig zijn over hun eigen kind. Dat er een gezamenlijk belang is, namelijk het scheppen van optimale condities voor de ontwikkeling en het leren van kinderen.

Die relatie wordt met alle ouders opgebouwd, daar wordt in geïnvesteerd zodat de (voor)school de ouders kan ondersteunen in de wijze waarop zij de ontwikkeling van hun kind kunnen stimuleren en thuis met hun kind kunnen praten, spelen en lezen. Vanuit deze grondgedachte van educatief partnerschap worden ouders bereikt omdat alle ouders welkom zijn op de (voor)school, zich gewaardeerd weten en dat op gelijkwaardige wijze met hen omgegaan wordt.

Alle ouders krijgen een intake gesprek bij aanmelding van hun kind, waarin informatie over het gezin en het kind besproken wordt, de mogelijkheden van de school/voorschoolse voorziening, en waarin het stimuleren van de ontwikkeling van het kind expliciete aandacht heeft.

Het is belangrijk de wensen en mogelijkheden te leren kennen om van daaruit ouders te motiveren om deel te nemen aan de voor hen meest geschikte activiteiten. Als ouders niet deelnemen aan de activiteiten/bijeenkomsten dan weet de (voor)school wat daarvan de reden is. Indien mogelijk wordt samen met de ouders geprobeerd belemmerende factoren om te buigen in een bereidheid tot participatie.

De school krijgt informatie van de voorschool over de ontwikkeling van het kind in de voorschoolse periode d.m.v. een warme overdracht waarbij de ouders aanwezig zijn.

Bijlage 1 - Meerwaarde van Ouderparticipatie

Op basis van onderzoek kennen we de volgende feiten:

- Ouderbetrokkenheid levert het meest op bij jonge kinderen. Jonge kinderen zijn afhankelijker van hun ouders dan oudere kinderen en de ontwikkeling op jonge leeftijd is zeer bepalend voor de latere ontwikkeling (Heckman).
- Een voorspoedige ontwikkeling wordt bevorderd door een liefdevolle band met de ouders, een stabiele omgeving en stimulerende interacties tussen ouders en kind. Inspanningen om ouderbetrokkenheid te stimuleren moeten daarom rekening houden met de thuissituatie. Het is belangrijk om ouders als opvoeders zelfvertrouwen te geven (Shonkoff & Philips; Epstein).
- Voorlezen is een effectief middel om de taalontwikkeling van kinderen te stimuleren. Het is mogelijk, en niet ingewikkeld, om ouders te leren hoe zij hun kind effectief kunnen voorlezen (Snow; Leung; Huebner).
- Spelletjes doen is goed voor de taal- en denkontwikkeling van kinderen. Het is mogelijk om dit aan ouders te leren, maar dit vereist wel een intensieve aanpak (Mesman).
- Wat ouders thuis doen is belangrijker voor de ontwikkeling van het kind dan wat ouders op school doen. De 'leeromgeving thuis' (Home Learning Environment) is zeer bepalend voor de ontwikkeling van kinderen ((Harris & Goodall; Melhuish).
- Informele betrokkenheid op school (bijvoorbeeld hand- en spandiensten) en formele betrokkenheid op school (bijvoorbeeld deelname aan de ouderraad) hebben nauwelijks effect op de ontwikkeling van kinderen (Desforges & Abouchar).
- Hoge verwachtingen en ambities van ouders leiden tot meer succes op school. Initiatieven die gericht zijn op versterking van de ouderbetrokkenheid, moeten ouders inspireren om hoge verwachtingen te hebben voor hun kind (Fan & Chen).
- Een aanpak die is gericht op zowel het gezin als de instelling ('home-based' en 'centre-based') is effectiever dan een aanpak die zich richt op een van beide (Blok & Leseman).
- Onder ouders bestaan misvattingen over hoe kinderen zich ontwikkelen en welke facetten van de ontwikkeling belangrijk zijn voor succes op school. Daarom is het raadzaam om ouders hierover te informeren (Barbarin).

Kees Broekhof en Hans Cohen de Lara (Sardes 2012)

Bijlage 2 - Samenwerkende organisaties

GGD – jeugdverpleegkundigen

Ouders met jonge kinderen komen regelmatig op het consultatiebureau. Gezien het aantal laaggeletterden in Raalte en Olst-Wijhe, kan het niet anders dan dat de jeugdverpleegkundigen in een werkweek meerdere laaggeletterden zien. Het is van belang dat de professionals laaggeletterdheid kunnen signaleren, bespreekbaar maken en ouders eventueel kunnen doorverwijzen naar de juiste organisaties (bijvoorbeeld het Taalpunt).

Kraamverzorgsters/verloskundigen komen met veel gezinnen in aanraking en moeten ook getraind zijn in het herkennen (en benoemen) van laaggeletterdheid. GGD IJsselland heeft een nauwe samenwerking met verloskundigen, met name gericht op vroegtijdige signalering van problemen. Zowel in de gemeente Olst-Wijhe als Raalte kunnen prenatale huisbezoeken worden ingezet indien er door de verloskundige (mogelijke) problemen worden gesignaleerd. In de voorbereidende cursussen voor ouders tijdens de zwangerschap moet het belang van taal worden benoemd.

GGD IJsselland is bezig om het onderwerp Laaggeletterdheid centraal op te pakken. Er is reeds afstemming geweest met oa de Bibliotheek en stichting Lezen en Schrijven. Dit onderwerp wordt centraal opgepakt omdat dit gevolgen heeft voor de werkprocessen en het scholingsaanbod van onze medewerkers. In praktijk blijkt het nl. wel lastig om, in de korte momenten dat GGD professionals ouders en kinderen zien, te kunnen vaststellen of de omgeving van het kind taalarm is en/of ouders zelf laaggeletterd zijn. Door onze professionals daarop te scholen en onze processen en documenten daarop aan te passen is de kans op goede signalering groter.

Taalpunt

Volwassenen die moeite hebben met lezen, schrijven, spreken, luisteren, of met digitale vaardigheden, kunnen terecht bij het Taalpunt.

Het Taalpunt is een samenwerking tussen gemeente, bibliotheek, welzijn, stichting lezen en schrijven en Landstede.

Een coördinator heeft een intakegesprek met een nieuwe deelnemer (voor bepalen taalniveau, leerdoel en een passend traject). Vervolgens wordt de deelnemer gekoppeld aan een geschoolde vrijwilliger, groepsactiviteit of een scholingsinstituut.

Doordat het Taalpunt een centraal punt (in de Bibliotheek) binnen de gemeentes is, maakt het eenvoudiger om laaggeletterden daadwerkelijk te bereiken en te helpen.

Een van de cursussen die via het Taalpunt worden aangeboden is 'Taal voor Thuis'. Deze cursus helpt de betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling van hun kind te vergroten. Zij leren onder schooltijd, op de school van hun kind, in groepjes van maximaal 6 ouders en 2 begeleiders in 4 bijeenkomsten over de (taal)ontwikkeling van hun kind, over activiteiten op school en hoe zij hieraan kunnen bijdragen. Door Taal voor Thuis worden de ouders zelf ook bekwamer in basisvaardigheden als lezen en schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Zij kunnen hun kind daardoor beter helpen bij zijn of haar ontwikkeling.

Bibliotheek / Boekstartcoach

De bibliotheek biedt diverse programma's en activiteiten aan ter preventie van laaggeletterdheid. De programma's staan in het teken van de ontwikkeling en opvoeding van het kind. Het bewustzijn dat lezen met kinderen en voorlezen niet vroeg genoeg kan starten in een nieuw leven dringt steeds verder door in de samenleving. Het inzetten van de o.a. BoekStart-coach kan daar verder aan bijdragen.

Bijlage 3 - Kenmerken Educatief Partnerschap

Bij educatief partnerschap zien we de volgende kenmerken:

- Ouders worden gezien als deskundige van hun eigen kind;
- Ouders voelen zich welkom op school/voorschool;
- Ouders voelen zichzelf en hun kind gezien en gekend;
- Ouders kennen en vertrouwen de leerkracht van hun kind;
- Ouders ervaren de relatie met (voor)school als wederkerig en gelijkwaardig;
- Ouders weten wat de (voor)school van hen verwacht en hebben het gevoel dit te kunnen;
- Ouders weten dat hun kind betrokkenheid op prijs stelt;
- Ouders en (voor)school zijn samen verantwoordelijk, delen een gemeenschappelijk belang;
- De (voor)school heeft hoge verwachtingen van de mogelijkheden van ouders;

Bijlage 4 - Taal voor Thuis

De cursus Taal voor Thuis helpt de betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling van hun kind te vergroten. Zij leren over de (taal)ontwikkeling van hun kind, over activiteiten op school en hoe zij hieraan kunnen bijdragen. Door Taal voor Thuis worden de ouders zelf ook bekwaamer in basisvaardigheden als lezen en schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Zij kunnen hun kind daardoor beter helpen bij zijn of haar ontwikkeling.

Waarom Taal voor Thuis?

Uit onderzoek blijkt dat kinderen in taalarme gezinnen een groter risico lopen op laaggeletterdheid. Ouders spelen een grote rol in de ontwikkeling van hun kinderen en het voorkomen van achterstanden. Scholen en VVE-instellingen (voor- en vroegschoolse educatie) kunnen deze achterstanden niet alleen voorkomen, hulp van de ouders is daarbij nodig. De cursus Taal voor Thuis richt zich daarom op ouders en heeft als doel hen te leren hoe ze bijdragen aan de (taal)ontwikkeling van hun kind.

Wat is Taal voor Thuis?

Taal voor Thuis is een cursus voor ouders van peuters, kleuters en kinderen op de basisschool en bestaat uit twintig bijeenkomsten. Als taalvrijwilliger kun je deze cursus geven wanneer je na de basistraining een extra module hebt gevolgd.

Tijdens de cursus leer je ouders de taalvaardigheid van hun kind te stimuleren door bijvoorbeeld oefeningen met taalspelletjes of vragenstellen. Verder heeft de cursus als doel de betrokkenheid van de ouders te vergroten. Daarvoor oefenen ze met het voeren van tienminutengesprekken of het helpen bij huiswerk en werken ze aan thema's waar hun kinderen ook mee bezig zijn.

Oefenboekjes voor ouders

Ouders die deelnemen aan Taal voor Thuis kunnen gebruikmaken van speciaal ontwikkelde oefenboekjes. Er zijn tien [oefenboekjes](#) voor ouders met peuters en kleuters (2-5 jaar) en tien boekjes voor ouders met schoolgaande kinderen (6-12 jaar). De boekjes voor ouders met kinderen van 2-5 jaar gaan over onderwerpen die aansluiten bij voor- en vroegschoolse educatie. De andere boekjes hebben schoolthema's, zoals meehelpen op school of begeleiden bij leren lezen.

Meer informatie

Wilt u meer weten over Taal voor Thuis? Neem dan eens een kijkje op de [website](#) of bekijk dit [filmpje](#) van de aanpak ouderbetrokkenheid en Taal voor Thuis binnen de kinderopvang.

Bijlage 5 - Voorbeeld Lokaal Werkplan Ouderparticipatie

Werkplan Ouderparticipatie

Naam vve-locatie: [NAAM VVE-LOCATIE]

Betreft periode: 01-08-2017 t/m 31-07-2018

Ouderpopulatie

Op [NAAM VVE-LOCATIE] staan 3 kinderen met een vve-indicatie ingeschreven.

-iets over gewichten?

-iets over de ouders/thuissituatie (beschrijving per kind?)

Gezien bovenstaande beschrijving kiest [NAAM VVE-LOCATIE] de komende periode met name aandacht te besteden aan [BESCHRIJVING ACTIVITEIT]

Kwaliteitszorg

- Beschrijving van de (borging van) kwaliteitszorg en de rol van de pm'ers en leerkrachten
 - Waarin moeten leerkrachten/pm'ers geschoold worden (bijvoorbeeld herkennen en benoemen laaggeletterdheid)
 - Hoe scholing van de leerkrachten/ pm'ers vorm krijgt (denk bijvoorbeeld aan Sallandse onderbouwdag, scholing via EPOS, etc.)

Ouderparticipatie bewerkstelligen

Hoe ouderparticipatie vorm krijgt

hoe ouders gestimuleerd worden actief aan vve-activiteiten en in de thuissituatie deel te nemen

Jaarkalender Oudercontacten

- ouderactiviteiten (basis- en plusarrangement)
- oudercontacten

Actieve doorverwijzing naar het Taalpunt

oudercontacten De jaarkalender oudercontacten brengt in beeld welke type/soort oudercontacten er gedurende het schooljaar zijn op de VVE-locatie, en de frequentie daarvan.

Maand	Datum	Wat	Waar	Wie
Doorlopend	In overleg met gezin	Huisbezoek kennismaking	Gezin thuis	Mentor
	Elke vrijdag	Prentenboek meegeven aan ouders + uitleg		Mentor
Januari	23-01-2018	Peuterinloop	Bieenkorf	GGD/mentoren kov
Februari				
Maart	13-03-2018	Informatieavond GGD. Onderwerp: "....."		GGD

Bijlage 6 – Overzicht mogelijke programma's en activiteiten in de gemeentes Raalte en Olst-Wijhe

Doe meer met Bas

Het VVE-programma Doe meer met Bas richt zich op de ontwikkeling van jonge kinderen (2,5 - 6 jaar). De combinatie van spelen, leren en werken stimuleert kinderen in hun ontwikkeling. De ontwikkelingsdomeinen die in het programma worden behandeld zijn taal, voorbereidend rekenen, wereldoriëntatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en (senso)motoriek. Centrumgericht en gezinsgericht, Online en persoonlijk contact. Is opgenomen in databank Effectieve Jeugdinterventies. Er zijn aanvullende modules beschikbaar voor ouders om thuis te gebruiken. Programma met opbouw, er is sprake van een doorlopende lijn naar de basisschool. Ontwikkelingsstimulering met aandacht voor leesbevordering. Naast het programma Doe meer met Bas en het programma voor logopedie Bas spreekt een woordje mee is er een uitgebreid programma Bas-producten voor thuis en op school, van prentenboeken tot online applicaties. Het gebruik van prentenboeken, voorlezen en ouderbetrokkenheid vormen een belangrijk onderdeel van het VVE-programma.

VoorleesExpress

De VoorleesExpress is een leesstimuleringsprogramma voor kinderen met (een risico op) een taalachterstand, die opgroeien in een taalarme thuisomgeving. Een vrijwilliger leest twintig weken lang, één uur per week voor bij het gezin thuis. Ouders worden handvatten geboden om het voorlezen na afloop van het traject zelf over te nemen. De interventie vindt thuis plaats. Wekelijks bezoekt de vrijwilliger zijn of haar voorleesgezin, bij voorkeur op een vaste tijd en dag. De voorlezer neemt (in eerste instantie) het leesmateriaal zelf mee naar het gezin. De VoorleesExpress werkt lokaal samen met het onderwijs- en welzijnsveld. De gezinnen worden aangemeld vanuit de VVE en het PO. Lokale uitvoerders van het programma werken samen met de bibliotheek, of de bibliotheek is zelf uitvoerder. De VoorleesExpress is een gezinsgericht programma. Aan de start van het voorleestraject richt de voorlezer zich met name op het voorlezen aan de kinderen; wat vinden zij leuk, wat sluit aan? In contact met de ouders maakt de vrijwilliger gebruik van modeling en geeft de ouder gaandeweg een steeds grotere en concretere rol tijdens het gezinsbezoek. Het programma is als 'theoretisch goed onderbouwd' opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies.

Boekstart

Een leesbevorderingsprogramma dat zich richt op baby's en jonge kinderen (0-4 jaar) en hun ouders. Het doel is om ouders van baby's intensief met boeken en het lezen daarvan in aanraking te brengen door ze te binden aan de plaatselijke bibliotheek. Aanvullend op Boekstart voor baby's is er Boekstart in de kinderopvang, gericht op leesbevordering in kindercentra. Boekstart is bedoeld voor alle ouders van jonge kinderen, dus niet specifiek voor ouders van kinderen met een vve-indicatie. De effectiviteit van Boekstart is onderzocht. De belangrijkste opbrengsten zijn: Onder invloed van Boekstart gaan meer ouders al vroeg voorlezen Ouders die meedoen aan Boekstart en hun baby al voordat deze acht maanden oud is voorlezen, hebben kinderen die hoger scoren op taal. De effecten zijn sterker op langere termijn ('sneeuwbaaleffect'). Vooral temperamentvolle baby's profiteren ervan als hun ouders meedoen met Boekstart. Boekstart-ouders bezoeken vaker de bibliotheek en zijn bekender met babyboekjes.

Boekstart-coach

De Boekstart-coach is een interventie binnen het programma Boekstart om ouders beter te helpen bij het voorlezen. De Boekstart-coach kan de jeugdarts en jeugdverpleegkundige ondersteunen door met ouders in gesprek te gaan, een luisterend oor te hebben en gerichte voorleesondersteuning te bieden.

Taal voor Thuis

Taal voor Thuis is een oudercursus gericht op de betrokkenheid van ouders bij de (taal)ontwikkeling van hun kind. Taal voor Thuis richt zich op laagtaalvaardige ouders van kinderen van 2 tot en met 12 jaar. Ouders volgen Taal voor Thuis-bijeenkomsten waar zij leren hun kind te helpen bij zijn taalontwikkeling en schoolloopbaan.

Taal voor Thuis is een initiatief van Stichting Lezen & Schrijven en is onderdeel van het ondersteuningsprogramma Taal voor het Leven. Tijdens een cursus gaan ouders aan de slag met verschillende thema's met behulp van bijbehorende werkboekjes. Taal voor Thuis is zowel centrumgericht als een interventie die thuis plaatsvindt. Taal voor Thuis kan bestaan uit bijeenkomsten die op de (voor)school plaatsvinden. In enkele gevallen gaan vrijwilligers ook bij gezinnen thuis met Taal voor Thuis aan de slag. Door beide opties te bieden houdt Taal voor Thuis rekening met de individuele wensen en mogelijkheden van ouders en de verschillende aanpakken van lokale organisaties.

Taal voor Thuis is een methodiek die lokaal wordt uitgevoerd door het Taalpunt. Taal voor Thuis-vrijwilligers worden gestimuleerd om samen met ouders de bibliotheek te bezoeken en actief door te verwijzen naar o.a. BoekStart. Na de oudercursus worden de deelnemers gestimuleerd om verder te werken aan hun eigen ontwikkeling en basisvaardigheden, bijvoorbeeld via een taalcursus.

Bijlage 7 – Overzicht mogelijke (landelijke) programma's en activiteiten

Boekstart-Boekenpret

Een programmaliijn die ouders met kinderen van 0-6 jaar ondersteunt in het lezen en plezier beleven aan verhalen en boeken. Ouders en professionals krijgen handvatten om voorlezen een vaste plek (routine) te geven in het gezin en de kinderopvanginstelling. Het streven is om kinderen die als baby starten in het programma vijfhonderd (voor)leesuren op te laten doen in de periode tussen 0 en 6 jaar, waarvan een positieve leesmotivatie en verbeterde taalvaardigheid het resultaat is.

Het programma vindt plaats in bibliotheken, op centra en bij de gezinnen thuis.

BoekStart-BoekenPret wordt uitgevoerd door professionals uit het samenwerkingsnetwerk (medewerkers van de lokale bibliotheek, het consultatiebureau, peuterspeelzalen etc.).

BoekStart-BoekenPret is een flexibel project; de keuze van materialen, en de wijze van coaching, kan naar eigen inzicht en behoefte worden bepaald, passend bij ouder en kind. BoekStart-BoekenPret stimuleert positieve interactie, vanuit de visie dat ouders het meest gemotiveerd worden tot leesbevordering door hun positieve ervaringen met (voor)lezen en boeken te bieden. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor het persoonlijk contact tussen professional en ouder. De professionals maken bij het informeren en coachen van ouders gebruik van modeling en 'samen doen'. Ouders worden bijvoorbeeld gevraagd om mee te kijken bij voorleessessies in de groep. Zij zien dan het voorbeeldgedrag van de pedagogisch medewerker en leren de verhaallijn van het Centraal Prentenboek kennen. Zij kunnen dat prentenboek vervolgens thuis makkelijker met hun kind opnieuw lezen, met ondersteuning van het Speelontdekboek Thuis.

BoekStart-BoekenPret is opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies met als oordeel 'goed onderbouwd'.

Ei van Columbus en Logo 3000

Het Ei van Columbus is een programma voor ouders van kinderen op de voorschool en in groep 1 en 2 die woorden leren met het woordenschatprogramma LOGO 3000 (gebaseerd op de Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters). Kinderen en ouders krijgen dezelfde woordenschat aangeboden en ouders leren hoe zij met hun kinderen die woorden kunnen oefenen. Op die manier werken ze aan de taalvaardigheid van zowel hun kind als henzelf. Het Ei van Columbus richt zich op de taalvaardigheid van ouder en kind, de interactie tussen hen en de verbetering van het educatieve thuismilieu.

Tijdens de cursus werken ouders aan hun eigen taalvaardigheid en leren zij de woorden van LOGO 3000. Vervolgens krijgen zij handvatten om te leren hoe zij thuis aandacht kunnen besteden aan de woordenschatontwikkeling van hun kind.

Daarnaast is er aandacht voor het versterken van de educatieve vaardigheden van ouders. Er zijn pilots uitgevoerd door de PO-Raad die aantonen dat Het Ei van Columbus een succesvolle aanpak is. De mondelinge taalvaardigheid van zowel leerlingen als hun ouders verbetert daadwerkelijk en hun woordenschat neemt toe. Uit de beschreven pilots blijkt dat door Het Ei van Columbus ouders gemakkelijker actief participeren in de school en beter communiceren met de leerkracht over de vorderingen van hun kind. Er is geen onderzoek naar leesbevordering gedaan.

Stichting Taalvorming/oudercursussen

Stichting Taalvorming ondersteunt scholen bij het ontwikkelen en implementeren van beter taalonderwijs. Het versterken van laagtaalvaardige ouders in hun rol als educatief partner is een belangrijke pijler van Stichting Taalvorming. De stichting biedt een praktische aanpak waarbij kennisbevordering van ouders, meer aandacht

thuis voor (voor)lezen en taal, en een plezierige, coöperatieve sfeer tussen school en ouders de voornaamste doelstellingen zijn.

De activiteiten zijn centrumgericht en vinden plaats op de (voor)school. De cursus sluit aan op VVE-programma's en de bestaande oudercomponenten uit deze programma's. Dit versterkt de doorlopende leerlijn van school naar thuis. Er zijn geen onderzoeken uitgevoerd naar het aanbod van Stichting Taalvorming. De effectiviteit is derhalve niet bekend.

Verteltas

De Verteltasmethode versterkt de leesomgeving en de taalontwikkeling van kinderen en hun ouders. In Verteltasbijeenkomsten maken ouders op de school gezamenlijk 'Verteltassen' gevuld met boeken en ondersteunend (spel)materiaal. Deze tassen worden daarna uitgeleend aan leerlingen en hun ouders, om mee naar huis te nemen. Door de Verteltasmethode raken ouders meer betrokken bij het onderwijs en ontstaat er een betere samenwerking tussen school en gezin.

De activiteiten van de Verteltas zijn centrumgericht, deze vinden op school plaats. De gemaakte Verteltassen worden ook uitgeleend aan kinderen en hun ouders, waardoor het leesmateriaal thuis beschikbaar is. De Verteltassen worden gekoppeld aan VVE-thema's. Ouders hebben een grote rol in het kiezen van de thema's voor de tassen. Zo wordt er rekening gehouden met de individuele wensen en ervaringen van de school en de ouders.

Het Kenniscentrum Verteltas traint de leerkracht/pedagogisch medewerker op de (voor)school in de methodiek en begeleidt het implementatieproces. Medewerkers van het Kenniscentrum verzorgen in eerste instantie de Verteltasbijeenkomsten voor ouders, waarna de school dit overneemt.

Uit onderzoeken blijkt dat de kracht van de Verteltassen zit in de laagdrempeligheid van de activiteiten die niet alleen het Nederlandse taalgebruik stimuleren, maar ook de maatschappelijke participatie en betrokkenheid van ouders vergroten. Daarnaast levert de Verteltas volgens de onderzoekers een duidelijke bijdrage aan de ontwikkeling van de woordenschat en de taalvaardigheid.

VVE Thuis

VVE Thuis is een programma gericht op het vergroten van onderwijskansen van kinderen. Het programma helpt ouders met kinderen van 3 tot 6 jaar die deelnemen aan de voor- en vroegschoolse educatie. VVE Thuis begeleidt ouders in het thuis uitvoeren van ontwikkelingsgerichte activiteiten met hun kinderen die aansluiten bij thema's van erkende VVE-programma's. Tijdens de VVE Thuis-bijeenkomsten maken ouders kennis met de activiteiten, thema's en materialen. Ouders leren hoe zij thuis hun kind kunnen stimuleren in zijn ontwikkeling. VVE Thuis is een programma van het Nederlands Jeugdinstituut. VVE Thuis richt zich op de taal-, denk- en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Leesbevordering is onderdeel van het programma en komt bij verschillende onderdelen terug. VVE Thuis richt zich onder meer op de ontluikende geletterdheid van kinderen en de rol van ouders hierin. Tijdens de bijeenkomsten wordt veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de ouder-kindinteractie en het bevorderen van een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat. Het programma is specifiek ontwikkeld voor laagopgeleide ouders, maar alle ouders kunnen deelnemen. Het programma bestaat uit centrumgerichte activiteiten en een gezinsaanpak. Er worden bijeenkomsten voor ouders georganiseerd op een voorschoolse voorziening¹³ of school (groep 1 en 2). Ouders ontvangen (lees)materialen voor thuis, onder andere vertelplaten en voorleesboekjes. Ouders passen thuis toe wat zij tijdens een bijeenkomst leren. In een opvolgende bijeenkomst evalueren ouders gezamenlijk hoe dit is gegaan. VVE Thuis sluit aan op alle erkende VVE-programma's. De inhoudelijke thema's van deze programma's komen aan bod tijdens de ouderbijeenkomsten. VVE Thuis verwijst actief door naar de bibliotheek en soms wordt een medewerker van de bibliotheek uitgenodigd om

tijdens een bijeenkomst het aanbod van de bibliotheek toe te lichten. Daarnaast werkt VVE Thuis samen met onder meer Bereslim (programma bestaande uit geanimeerde prentenboeken en educatieve spellen) en (indien aanwezig op de locatie) de Bibliotheek op School. VVE Thuis wordt uitgevoerd door een pedagogisch medewerker of leerkracht van de (voor)school. De volgorde van de thema's van de bijeenkomsten sluit aan op die van de voorschoolse voorziening of school. Binnen de thema's is ruimte voor diversiteit en maatwerk; professional en ouders kiezen samen waar de accenten worden gelegd. VVE Thuis is opgenomen in de Databank Effectieve Jeugdinterventies.

Bijlage 8 – Van Wiechen onderzoek

VAN WIECHEN ONTWIKKELINGSONDERZOEK 15-54 MND.

Gedragstoestand:

0 = Kind is wakker en alert
1 = Kind maakt een vermoede indruk
2 = Kind is huilerig
3 = Kind huilt door
4 = Anders; beschrijf onder opmerkingen

Interactie:

0 = Kind is coöperatief
1 = Kind is terughoudend en moet gestimuleerd worden
2 = Kind is verlegen of terughoudend zonder actief verzet
3 = Kind verzet zich actief
4 = Anders; beschrijf onder opmerkingen

Notatiesysteem:

• In de betreffende kolom altijd de kalenderleeftijd vermelden, ook bij prematuren.
• Voor elk onderzoek nieuwe kolom gebruiken. Na 1½ jaar kolom voor extra consulten.
• Resultaat noteren met + of -; bij twijfel -.
• Rechts en links, waar aangegeven, afzonderlijk noteren.
• Zo veel mogelijk zelf observeren; kenmerken met (M) zonodig op mededeling van de ouder; bij positief resultaat M noteren.
* Kenmerk herhalen.

Naam: _____

Geboorte datum: _____

Zwangerschapsduur: _____ weken

Algemeen	15 mnd	1½ jr	2 jr	2½ jr	3 jr	3½ jr	4 jr	4½ jr	Opmerkingen					
Leeftijd														
Gedragstoestand														
Interactie														
Fijne mot./Adapt./Pers. en Soc. Gedrag	R	L	R	L	R	L	R	L	R	L	R	L	R	L
11. Doet blokje in/ uit doos														
12. Speelt "geven en nemen" (M)														
13. Stapelt 2 blokjes														
14. Gaat op onderzoek uit (M)														
15. Stapelt 3 blokjes														
16. Doet anderen na (M)														
17. Stapelt 6 blokjes														
18. Plaatst ronde vorm in stoof														
19. Trekt kledingstuk uit (M)														
20. Bouwt vrachtauto na														
21. Plaatst 3 vormen in stoof														
22. Tekent verticale lijn na														
23. Bouwt brug na														
24. Plaatst 4 vormen in stoof														
25. Trekt eigen kledingstuk aan (M)														
26. Tekent cirkel na														
27. Houdt potlood met vingers vast														(met R L hand)
28. Tekent kruis na														
Communicatie	15 mnd	1½ jr	2 jr	2½ jr	3 jr	3½ jr	4 jr	4½ jr						
37. Zegt 2 "geluidwoorden" met begrip (M)														
38. Begrijpt enkele dagelijks gebruikte zinnen (M)														
39. Zegt 3 "woorden" met begrip (M)														
40. Begrijpt fantasieopdrachtjes (M)														
41. Zegt "zinnen" van 2 woorden (M)														
42. Wijst 6 lichaamsdelen aan bij pop (M)														
43. Noemt zichzelf "mij" of "ik" (M)														
44. Wijst 5 plaatjes aan in boek														
45. Zegt "zinnen" van 3 of meer woorden (M)														
46. Is verstaanbaar voor bekenden (M)														
47. Praat spontaan over gebeurtenissen thuis/speelzaal (M)														
48. Stelt vragen naar "wie", "wat", "waar", "hoe" (M)														
49. Is goed verstaanbaar voor onderzoeker														
50. Stelt vragen naar "hoeveel", "wanneer", "waarom" (M)														
51. Begrijpt analogieën en tegenstellingen (M)														
Grove Motoriek	15 mnd	1½ jr	2 jr	2½ jr	3 jr	3½ jr	4 jr	4½ jr						
66. Kruipt vooruit, buik vrij van de grond (M)														
67. Loopt langs (M)														
68.* Loopt los / loopt goed los / loopt soepel														(1e keer los:)
69. Gooit bal zonder om te vallen														
70. Raapt vanuit hurkzit iets op														
71. Schopt bal weg														
72. Kan in zit soepel roteren														
73. Fietst (op driewieler) (M)														
74. Springt met beide voeten tegelijk														
75. Kan minstens 5 seconden op één been staan														

VAN WIECHEN ONTWIKKELINGSONDERZOEK 0-12 (15) MND.

Gedragstoestand:

- 0 = Kind is wakker en alert
- 1 = Kind maakt een vermoeide indruk
- 2 = Kind is huilerig
- 3 = Kind huilt door
- 4 = Anders; beschrijf onder opmerkingen

Notatiesysteem:

- In de betreffende kolom altijd de kalenderleeftijd vermelden, ook bij prematuren.
- Voor elk onderzoek nieuwe kolom gebruiken. Na 3 en 6 mnd kolom voor extra consulten.
- Resultaat noteren met + of -; bij twijfel -.
- Rechts en links, waar aangegeven, afzonderlijk noteren.
- Zo veel mogelijk zelf observeren; kenmerken met (M) zonodig op mededeling van de ouder; bij positief resultaat M noteren.
- * Kenmerken herhalen.

Naam:

Geboorte datum:

Zwangerschapsduur: weken

Algemeen	4 wkn 1 mnd	8 wkn 2 mnd	13 wkn 3 mnd		26 wkn 6 mnd		39 wkn 9 mnd	52 wkn 12 mnd	65 wkn 15 mnd	Opmerkingen				
Leeftijd														
Gedragstoestand														
	R	L	R	L	R	L	R	L	R	L	R	L	R	L
Fijne motoriek/Adaptatie/Persoonlijkheid en Sociaal gedrag														
1. Ogen fixeren														
2. Volgt met ogen en hoofd 30° 0°→ 30°→														
3. Handen af en toe openen														
4. Kijkt naar eigen handen (M)														
5. Speelt met handen middenvoor														
6. Pakt in rugligging voorwerp binnen bereik														
7. Pakt blokje over														
8. Houdt blokje vast, pakt er nog een in andere hand														
9. Speelt met beide voeten (M)														
10. Pakt propje met duim en wijsvinger														
11. Doet blokje in/uit doos														
12. Speelt "geven en nemen" (M)														
Communicatie														
29. Reageert op toespreken (M)														
30. Lacht terug (M)														
31. Maakt geluiden terug (M)														
32. Maakt gevarieerde geluiden (M)														
33. Zegt "dada-baba of gaga" (M)														
34. Brabbelt bij zijn spel (M)														
35. Reageert op mondeling verzoek (M)														
36. Maakt communicatieve gebaren (M)														
37. Zegt 2 "geluidswoorden" met begrip (M)														
38. Begrijpt enkele dagelijks gebruikte zinnen (M)														
Grove Motoriek														
52.* Beweegt armen goed														
53.* Beweegt benen goed														
54.* Blijft hangen bij optillen onder de oksels														
55.* Reacties bij optrekken tot zit														
56. Heft kin even van onderlaag														
57. Heft in buikligging hoofd tot 45°														
58. Kijkt rond met 90° geheven hoofd														
59. Benen gebogen of trappelen bij verticaal zwaaien														
60. Rolt zich om van rug naar buik en omgekeerd (M)														
61. Kan hoofd goed ophouden in zit														
62. Zit op billen met gestrekte benen														
63. Zit stabiel los														
64. Kruipt vooruit, buik op de grond (M)														
65. Trekt zich op tot staan (M)														
66. Kruipt vooruit, buik vrij van de grond (M)														
67. Loopt langs (M)														

(1e keer: wkn)